NITO

Finansminister Jan Tore Sanner

27.04.2020

Revidert nasjonalbudsjett 2020 – NITOs innspill
NITO er Norges største fagorganisasjon for ingeniører og teknologer med over 91 000 medlemmer i alle sektorer. Etter en krevende tid for både virksomheter og arbeidstakere med hovedfokus på akutte strakstiltak, er det nå viktig å sette inn virkemidler for å styrke sysselsettingen og verdiskapingen med et lengre perspektiv.

Krisen kan i tillegg bidra til å sette fart på omstillingen til et lavutslippssamfunn, dersom man målrettet innretter langsiktige tiltak og virkemidler deretter. NITO mener tiltak som settes i gang i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett og tiltakspakker bør ha en klar klimaprofil og/eller fremmer en sirkulær økonomi. Regjeringen må også bidra til en styrket etterlevelse av klimakrav i loven om offentlige anskaffelser i denne forbindelse. Offentlige anskaffelser og innkjøp må sette krav til material- og ressurseffektivitet samt gjenbruk og gjenvinning for å fremme innovasjon og en mer bærekraftig økonomi.

Tiltak for olje- og gassindustrien
Petroleumsnæringen og leverandørindustrien står oppe i en svært krevende situasjon. De langsiktige konsekvensene for verdiskaping og arbeidsplassene i næringen kan bli dramatiske.

Olje- og gassnæringens kompetanse og kapasitet er en sentral forutsetning for omstilling til og utvikling av lavutslippsløsninger og grønn teknologi som CCS og CCU, produksjon av hydrogen, utvikling av en havvindindustri og havromsnæring.

Det mest målrettede som kan gjøres for å holde investeringene oppe, og dermed sikre leverandørkjeder og hindre videre nedbremsing av norsk økonomi, er en midlertidig og tidsavgrenset ordning med direkte utgiftsføring. NITO støtter dette forslaget som opprinnelig ble fremmet av Norsk olje og gass. Olje- og gasselskapenes kontantstrøm og likviditet er avgjørende for å opprettholde aktiviteten og investere i nye utbygging

Forslaget innebærer at selskapene får fradrag for hele investeringskostnaden, inklusive friinntekten, i det året investeringen foretas, i stedet for at investeringen må avskrives lineært over seks år og at friinntekten kommer til fradrag over fire år. Det dreier seg om en periodisering, og ettersom ordningen skal være midlertidig rokker den ikke ved petroleumsskattesystemet som sådan. For å sikre at dette tiltaket bidrar til å forsere grønn industriutvikling kan det eventuelt stilles krav til "grønt" innhold i prosjektene/investeringene.

- NITO mener det må innføres en midlertidig og tidsavgrenset ordning med direkte utgiftsføring for investeringer, og at det bør stilles krav om grønt innhold i prosjektene/investeringene.

Karbonfangst og -lagring – CCS
CCS kan bli et grønt industrieventyr for Norge, og et av våre viktigste bidrag for å redusere de globale klimagassutslippene. Norge er unikt posisjonert for å ta en ledende rolle innen karbonfangst og -lagring. CCS kan på sikt også bidra til produksjon av grønn hydrogen ved å rense naturgass for CO2.

NITO mener framdriften i prosjektet mot fullskala verdikjede for karbonfangst og – lagring må sikres i forbindelse med behandlingen av revidert budsjett, og at begge fangstprosjektene (Klemetsrud og Brevik) realiseres. Signalene om endelig beslutning om CCS-verdikjeden

som har kommet fra regjeringen er positive. I dagens situasjon er ressurser ledige og tilgjengelige.

- Finansieringsbeslutningen om fullskala verdikjede for CCS bør fremskyndes ytterligere og vedtak fattes i forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett.

Grunnbevilgning til teknisk-industrielle forskningsinstitutter
Omstilling og konkurransekraft krever sterke teknisk-industrielle forskningsmiljøer. NITO viser til Forskningsrådets forslag om en ekstraordinær økning av grunnbevilgning til instituttene som jobber mest med norske bedrifter. Det vil sikre fortsatt trykk i norsk omstilling og teknologiutvikling, og at vi har tilgang til høy kompetanse, topp laboratorier og sterk innovasjonsevne til å komme raskere og sterkere ut av denne krisen. En slik ekstraordinær grunnbevilgning må stille krav til at det bidrar til teknologiutvikling som forbereder Norge og norske virksomheter på et grønt skifte.

- NITO ber om at NFDs Programkategori 17.20, kapittel 920 styrkes med 700 mill. kroner, hvorav om lag 500 mill. kr til teknisk-industrielle institutter.

Sirkulærøkonomi
Vi må omstille til en bærekraftig sirkulær økonomi der vi designer og utvikler varige produkter og tjenester, og gjenbruker ressurser – med mål om å minimere avfall. Dette har også en klar klimaeffekt da ressursuttak bidrar til store klimagassutslipp.

NITO mener at kompetanseheving innen sirkulærøkonomi kan bidra til grønn gjenoppbygging og nye arbeidsplasser. I forbindelse med statsbudsjett 2020 fremmet NITO, Abelia og Circular Norway forslag om et prosjekt om sirkulære arbeidsplasser. Prosjektet skal gi arbeidstakere og ledere ved små og mellomstore bedrifter kompetanse til sirkulær omstilling. Dette er mer aktuelt enn noen gang for mange norske bedrifter som må omstille seg på bakgrunn av den nåværende krisen. Sirkulær kompetanse skal bidra til å forbedre bedrifters ressurs- og materialeffektivitet, og styrke verdikjeder og samarbeid. Enkle kurs – gjerne korte digitale moduler som tilbys på arbeidsplassene – kan gi store fordeler for både arbeidstakere og den enkelte bedrift.

- Det må settes i gang et sirkulært omstillingsprosjekt som inkluderer etter- og videreutdanning for arbeidstakere og bedriftens ledelse innen sirkulær økonomi.
- Regjeringen må bidra til at det i offentlige anskaffelser og innkjøp må settes krav til material- og ressurseffektivitet samt gjenbruk og gjenvinning.

Verftene og leverandørindustrien
Det er et presserende behov for raske tiltak som sikrer likviditet og sysselsetting for norsk verftsindustri. Norske verft bidrar til mange arbeidsplasser og har store ringvirkninger til norske maritime utstyrs- og tjenesteprodusenter i sin utvikling og bygging av noen av verdens mest avanserte skip. Det er viktig at denne kompetansen beholdes. Det er derfor et behov for at staten bidrar ved å:

- forsere vedlikehold av statlige skip, med krav om grønne løsninger
- forsere prosjekter knyttet til nye statlige skip, som staten allerede har planer om å bygge

Vi viser her blant annet til «Vanguard», som er et tilnærmet gryteklart konsept for mineoppdrag for sjøforsvaret. Forsvaret skal bestille fire minesveipere etter planen i 2022. Iverksettelse av bygging av to nye forskningsfartøy inkl. tilleggskapasiteter vil gi nye kapasiteter for havforskningen.

Vår sterke posisjon innen maritim og landbasert industri gir oss et unikt utgangspunkt for å ta en global lederrolle i utviklingen av flytende havvind. Vindkraft til havs kan gi et stort og viktig bidrag til grønn energiforsyning. Norske industrivirksomheter kan ta en stor andel av dette markedet, og bidra til utslippskutt globalt på en måte som skaper grønne arbeidsplasser nasjonalt. Det krever utvikling at et hjemmemarked gjennom å:

- etablere en strategi for havvind som framtidsnæring som blant annet må inneholde mål for utbygging.
- utvikle en statlig finansieringsmekanisme for utbygging av hjemmemarkedet.
- økte bevilgningene gjennom Norges Forskningsråd til forskning og utvikling på havvind.

Vi viser videre til innspillet fra Maritimt Forum.

Bygg og anlegg
I dagens situasjon bør offentlige virksomheter på kommunalt, fylkeskommunalt og nasjonalt nivå forsere en del bygnings- og infrastrukturprosjekter for å holde aktiviteten opp i bygg- og anleggsnæringen.

Mange kommuner merker fallende inntekter på grunn av lavere aktivitet i økonomien i sine lokalsamfunn. NITO mener det er viktig at kommunene settes i stand til å iverksette allerede planlagte bygg og vedlikeholdstiltak for å holde aktiviteten oppe i lokalt næringsliv. Mange kommuner har planer for bygging av veier, vann- og avløpsnett, skoler, barnehager og sykehjem m.m. Det er viktig at dette ikke stopper opp. NITO ber derfor om ytterligere styrket finansiering av kommunal- og fylkeskommunalsektor for å forsere og holde aktiviteten oppe lokalt.

Også statlige byggherrer må gis tilstrekkelige midler til å iverksette både prosjektering og iverksetting av vedlikehold og bygging av statlige bygg og infrastrukturprosjekter. Statsbygg og andre statlige bygg-, eiendoms og infrastrukturforvaltere bør gjennomgå sine porteføljer og vedlikeholdsplaner for å fremskynde større og mindre bygge-, anleggs- og vedlikeholdsprosjekter der planarbeid, prosjektering eller oppgradering/bygging raskt kan startes opp. Staten må i revidert budsjett bevilge tilstrekkelig med midler slik at offentlige byggherrer sikres evne til å administrere og finansiere nye prosjekter.

Muligheten til å kombinere dagpenger og ta studiepoeng som er en del av grad
Mange permitterte og arbeidsledige har behov for å utvikle sin kompetanse for å komme seg tilbake i arbeid eller når de kommer tilbake i sin tidligere stilling. At tiden som dagpengemottaker brukes til å utvikle lendets viktigste ressurs i stedet for at den blir pasifisert, bør være fornuftig både sett fra den enkeltes, arbeidsgiver og landets ståsted. NITO ser derfor positivt på at regjeringen nå har åpnet for dette. Det er likevel behov for å utvide perioden for denne muligheten.

Regjeringen har åpnet for at man kan ta studiepoeng mens man mottar dagpenger fram til 1. september. Med en så kort varighet frykter NITO at svært få om noen dagpengemottakere vil kunne benytte seg av muligheten det har blitt åpnet for. Prinsipielt mener NITO at det generelt bør åpnes for å ta studiepoeng som kan være del av en grad, med visse krav til å benytte seg av muligheten jf. Markussen-utvalgets utredning. Sekundært mener vi at perioden regjeringens midlertidige forskrift skal gjelde bør utvides fram til 31.desember 2020.

Med vennlig hilsen

Trond Markussen
President

Steinar Sørlie
Generalsekretær